

Camells: Euskadi no és un oasi

La croada d'ETA contra traficants de droga ha fet almenys 12 morts des del 1982. Euskadi viu una guerra contra l'heroïna en la qual està implicada tota la societat basca.

Lloc on van morir Miquel Paredes i Elena Moreno a l'atemptat del passat dia 6 d'abril. Pintades contra els traficants a les parets d'Euskadi

J. M. ZABALZA

"**C**amellos: esto no es un oasis". La inscripció, pintada a colps d'esprai al vidre d'un dels bars de la part vella de Donostia (Sant Sebastià), ja adverteix que a Euskadi la droga mata per partida doble. Si bé juguen amb l'avantatge que pels carrers bascos no hi ha policia a la vista, els traficants viuen sota l'amenaça d'ETA d'ençà que aquesta organització armada va iniciar la seva croada particular contra la droga.

A les onze de la nit del passat divendres 6 d'abril, Miguel Paredes García i la seva esposa, Elena Moreno Giménez, van pagar un preu prou car per la seva presumpta vinculació al tràfic de dro-

gues. El matrimoni sortia d'un bar del carrer San Lorenzo, potser després d'haver venut alguna paperina de *cavall*, quan un individu els va disparar diversos trets per l'esquena. Els dos cossos sense vida van quedar estesos a terra entre els bars Txiki i Andia. El govern civil de Guipúscoa no va dubtar a dir que l'atemptat tenia "el segell d'ETA". La munició utilitzada delatava que el doble assassinat no era un ajustament de comptes, sinó un atemptat emmarcat en la campanya d'ETA contra els traficants de droga. Sovint un oasi és un miratge que desapareix en un obrir i tancar d'ulls. Al desert basc, ETA ha mort almenys 12 presumptes camells des del

1982.

"La droga és un problema greu a Euskadi. Però no és un problema específic d'Euskadi, ni té una magnitud tal que permeti assenyalar Euskadi com un paradís de la droga". Aquesta és una de les conclusions del Llibre Blanc de les Drogodependències, editat pel govern basc el 1987. Tot i que és cert que les xifres no condueixen a un alarmisme exagerat, també ho és que Euskadi té determinades característiques que el fan atractiu per als que viuen del comerç de la droga. Així, la situació fronterera amb l'estat francès i els quilòmetres de costa defineixen un itinerari còmode per al narcotràfic. A més, l'índex d'atur juvenil,

L'alcohol, una plaga que s'estén entre els més joves

Qualsevol campanya contra les drogues a Euskadi entra en contradicció amb la distracció preferida dels joves bascos: engolir un got de vi darrere l'altre. Els carrers del casc vell de Donostia són vies estretes amb un repertori inacabable de bars a banda i banda. La cursa alcohòlica, consistent a anar de bar en bar fins a rendir-se a l'embriaguesa, comença així que es fa fosc i pot acabar ben entrada la matinalda. Un costum que xoca amb la quantitat de pintades contra les drogues il·legals que estampen els trossos de paret que queden lliures entre bar i bar.

"Muerte a los traficantes", "Camellos, fijarse: prohibido estacionarse" i altres inscripcions similars en èuscar, com "Trafikant eak hormara" (Traficants "al paredó") perdent part del seu sentit en un país on bona part de la població es fa un tip de consumir litres d'alcohol dia sí dia també.

Un 4% de bascos beu més d'1,5 litres diaris de vi o licors. Els consumidors habituals d'alcohol a Euskadi es calculen en 60.000, per bé que són més de 600.000 els que en beuen amb certa assiduitat. Els experts coincideixen a dir que "serveix de ben poc pretendre tallar el consum de cocaïna sense delimitar el consum d'alcohol i tabac". I encara avui la passió per l'alcohol s'estén com una plaga entre els més joves d'Euskadi.

El govern basc assenyalava en un informe que "des del punt de vista sanitari, la prioritat són els grans consumidors dels productes més forts, però des del punt de vista preventiu, el problema greu radica en el consum abusiu d'alcohol els caps de setmana".

D'altra banda, el percentatge de bevadors excessius a Euskadi és més elevat que la mitjana entre els membres de la policia. Una dada que, si més no, fa pensar.

les poques expectatives de futur, la crisi industrial, la desconfiança en la policia i la pròpia corrupció policial són factors que actuen en contra de l'intent d'erradicació del tràfic de droga al País Basc.

En aquesta lluita, ETA parteix de la convicció que els poders fàctics de l'estat espanyol es dediquen a fomentar el consum de droga entre els joves bascos, amb l'objectiu de despistar-los de la política i evitar que caiguin en la lluita ar-

Bar Arkupe-Ta, tancat i barrat des que fa unes setmanes hi va haver un atemptat perquè es traficava droga J. M. ZABALZA

mada. Precisament, la passivitat policial en el tema de la droga serveix d'argument a ETA per a justificar la seva campanya contra els traficants.

"L'heroïna va començar a introduir-se a Euskadi l'estiu del 1977 amb una total impunitat", recorda Xabier Arana, membre d'Askagintza (procés d'alliberament), una associació popular contra la drogodependència. El mateix govern basc admet, en l'esmentat Llibre Blanc,

que "hi ha la sospita històrica que l'assentament i la introducció del tràfic il·legal de droga a la comunitat autònoma basca, a finals dels anys 70 i fins i tot a principis dels 80, es va fer amb la implicació dels cossos policials d'aleshores". Mentre el govern d'Euskadi considera que "el problema és susceptible de continuar existint, però la situació actual és ben diferent", ETA creu que res no ha canviat i que la policia, obeint ordres de

Madrid, fa els ulls grossos davant la proliferació del comerç de la droga.

Una suposada forma de malmetre la joventut basca que ETA no perdona i castiga amb sang. Així de clar ho planteja Francisco Mujika Garmendia, "Pakito" o "Artapalo", en una carta adreçada a un comando etarra a mitjans del 1984: "Droga. Euskadi té l'índex més alt d'Europa pel que fa al consum d'heroïna. Amb això creiem que està tot dit. Cal matar els traficants d'heroïna".

Amb les estadístiques a la mà, i en contra del que també pretén demostrar Herri Batasuna, no està gens clar que hi hagi més drogaaddictes a Euskadi que a altres punts de l'estat. El govern basc, que situa en prop de 6.000 el nombre d'heroïnòmans a la comunitat autònoma, reconeix que els índex de drogaaddicció a Euskadi "són lleugerament superiors a la mitjana estatal", però la diferència no arriba a ser rellevant.

De la mateixa manera que ETA acusa la policia d'encobrir i promoure el tràfic de drogues, la banda armada també s'ha vist a l'altra cara de la moneda. Diversos sectors l'han acusada periòdicament de no estar neta de culpa en el món brut del narcotràfic. El diputat d'Eusko Alkartasuna Joseba Azkarraga, per exemple, va declarar el juliol del 1988 que "difícilment es pot entendre que ETA mati els que considera traficants quan alguns dels seus militants estan enganxats a la droga dura". En el mateix sentit, el governador civil de Guipúscoa va dir que

"hi ha prou dades per afirmar que la droga no és un fet aliè ni a l'organització terrorista ETA ni a membres de HB". La versió més extrema és la que mantenen alguns policies: "ETA compagina la seva campanya contra la droga amb l'obtenció de beneficis derivats del tràfic de droga". Amb tot, els agents que asseguren això formen part d'una investigació encarregada per la direcció general de Policia i qualificada de confidencial pel Ministeri de l'Interior, segons la qual més del 12% i més del 5% dels policies bascos en exercici confessen haver consumit alguna vegada cannabis i amfetamines, respectivament.

"Si la policia s'esforcés a combatre el narcotràfic tant com ho fa en altres terrenys, els resultats serien molt més evidents", afirma Xabier Arana. Pel que fa a l'actuació dels cossos de seguretat, el portaveu d'Askagintza diu que "s'ha de potenciar sobretot la tasca de la policia municipal, mentre que l'ertzaintza -policia autonòmica- ha d'intentar guanyar-se la confiança del poble". Segons ell, "tant la policia estatal com la guàrdia civil val més que ho deixin córrer, perquè ja han actuat massa vegades com a encobridors dels traficants".

Ara com ara, el consum d'heroïna a Euskadi s'ha estancat, i el de substàncies al·lucinògenes ha disminuït, però en canvi la cocaïna i el *speed*, un estimul·lant parent de les *amfetes* que ha entrat amb força per la costa cantàbrica, estan guanyant terreny a un ritme considera-

ble.

Al País Basc, la droga es mou dins d'un cercle tancat al qual és difícil accedir. Tot i que no es veu ni un sol policia uniformat patrullant pel carrer, una persona qualsevol no pot comprar droga si no es tracta d'un client habitual o si no coneix algú que actuï de mediador i l'introdueixi en el cercle.

La campanya d'ETA contra els narcotraficants pot explicar aquest excés de recel. Tots els camells han temut més d'una vegada passar a engruixir la llista negra de l'organització. Saben que el primer avís poden ser unes pintades anònimes que els acusin de traficants. El segon, un parell de trets a boca de canó.

L'organització Askagintza, independent però de marcada tendència *abertzale*, no dona suport explícit als atemptats d'ETA contra les drogues. En opinió d'aquest col·lectiu, el que cal fer és "intentar que els ajuntaments es comprometin en aquesta lluita i s'impliquin de veritat". Aquesta implicació pot venir a través de l'aprovació de mocions o ordenances amb criteris preventius, "però el problema és concretar-ho després en els pressupostos municipals". També es pot optar per declarar "persones non gratas" als traficants públics, com ja s'ha fet en alguna ocasió.

Tot això, afegit a la guerra oberta d'ETA contra els camells, fa realitat l'afirmació que, per al negoci de la droga Euskadi no és un oasi. Si ho sembla, és un miratge.

Eva Piquer